

ALOE VERA O'SIMLIGINI OCHIQ MAYDONDA CHIQINDISIZ YETISHTIRISH (ALOE-WASTE-FREE TECHNOLOGY)

O'ralova Dilfuza Abdusoat qizi

Samarqand agroinnovatsiyalar va tatqiqotlar instituti talabasi

ANNOTASIYA

Maqolada aloe vera o'simligini kelib chiqish tarixi, ochiq maydonda va issiqxonada yetishtirish va uning foydali xususiyatlaridan kasmetalogiyada va farmasivtikada foydalanish yo'llari yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Aloe vera, ksirofil o'simlik, seret barglar, drenajlash, ochiq maydonda yetishtirish, kasmitalogiya, formaseftika.

KIRISH

Aloe Vera 500 dan ortiq turlarni birlashtirgan va Afrikada joylashgan Asfodelaceae oilasining ksirofil shirali o'simliklar (uzoq davrlar qurg'oqchilik yoki cho'l iqlimi bilan tavsiflangan muhitda yashashga moslashgan o'simliklar) jinsiga kiradi. Bu g'ayrioddiy o'simlik qadim zamonlardan beri o'zining foydalari va xususiyatlari bilan mashhur bo'lib, hozirda dorixonalar, o'simlikshunoslar va onlayn saytlarda sotiladigan ichki va tashqi foydalanish uchun aloe asosidagi mahsulotlarni topish juda oson. Hozirgi vaqtda uni yetishtirish mo'tadil iqlim zonasida joylashgan dunyoning ko'plab mamlakatlarida va so'nggi 10 yil ichida O'rta yer dengizi havzasining eng janubiy hududlarida ham keng tarqalgan. Ammo bugungi kunda O'zbekiston hududida keng plantatsiya qilib yetishtirish yo'lga qoyilmagan.

ALOE VERA O'SIMLIGINING FOYDALI XUSUSIYATLARI

Aloe Vera tabiat bizga taqdim etgan mo'jizaviy o'simliklardan biridir. So'nggi paytlarda uning nomini ko'p eshitishingiz mumkin. U turli xil kosmetika mahsulotlari, ozuqaviy qo'shimchalar, parvarishlash mahsulotlarida keng qo'llaniladi. Foydasini sanash bilan tugamaydigan bu o'simlikni ba'zi aralashmalarga qo'shib ichish mumkin. Agar biz uning nomini endigina eshitishni boshlayotgan bo'lsangiz ham, aslida u muqobil tibbiyotda qadim zamonlardan beri juda tez-tez ishlatilgan o'simlikdir. Aloe vera qo'shimcha mahsulotlar jihatidan juda boy o'simlikdir. Bozorda aloe vera kremlari, aloe vera sovunlari, shampunlar, aloe vera gellari, aloe vera moylari, quyoshdan himoya qiluvchi turli xil brendlar kabi ko'plab qo'shimcha mahsulotlarni topish mumkin.

ALOE VERANI HIMOYALANGAN MAYDONDA YETISHTIRISH

Aloe Vera o'simlikining o'ziga xos xususiyati seret barglari , qalin shirasining mavjudligi va barg chekkasi bo'ylab joylashgan mayda tikanlari bilan ajralib turadi.

Aloe vera o'simligini yetistirishda biz mini traktor bilan o'tish uchun birinchi va ikkinchi qator o'rtasida yetarli bo'sh joy qoldirib, qator oralariga ishlov berishni tanladik. Bu tozalash va yig'im-terim ishlari uchun juda muhim ekanligini isbotlaydi. Unda mulchalash (begona o'tlarning rivojlanishini cheklash uchun o'simliklar atrofidagi tuproqni material bilan qoplash, shuningdek, eng issiq oylarda bug'lanishni kamaytirish va shu bilan suvga bo'lgan ehtiyojni kamaytirish) texnologiyasidan foydalanish yuqori samara beradi.

Tuproq turiga kelsak, u o'simliklarga zarar etkazadigan suvning turg'unlashuviga yo'l qo'ymaslik uchun yaxshi drenajlangan bo'lishi va ekishdan oldin yaxshi asosiy o'g'itlar bilan boyitilganligi juda muhimdir, normal boshqarishda esa o'g'itlar qo'shilishi shart emas.

Sug'orish. Aloe Vera nazariy jihatdan ko'p suvga muhtoj bo'lmagan o'simlik bo'lib , aksincha, sukkulentlar yetishmasligidan ko'ra ko'proq suv tufayli yomonlashishi mumkin, Ammo ta'kidlanganidek, sanoatda yetishtirish uy bekalarining muammolari bilan bog'liq va shuning uchun yoz oylarida bug'lanishni kamaytirish uchun haftada kamida bir marta o'simliklarni sug'orishimiz kerak.

Harorat. Aloe Vera eng yaxshi o'sishi yoki hatto omon qolishi uchun qulay iqlimga muhtoj bo'lgan o'simlik turidir. Darhaqiqat, o'simlikning 3 ° darajadan past haroratga ta'sir qilmasligi juda muhim. Aloe Vera o'zining ideal iqlim sharoitini 20-25 ° atrofida harorat bilan topadi.

Gullashi. Aloe Vera gullari fevral-mart oylarida , juda uzun poyaning tepasida (u 120 sm gacha yetishi mumkin) rivojlanadi va Aloe Vera uchun sariq va Aloe Arborescens uchun qizil rangga ega. Aloening har bir turi oddiy , shoxlangan yoki to'plangan bo'lishi mumkin bo'lgan rangi va shakli jihatidan o'ziga xos inflorescenceni rivojlantiradi. Aloe o'simliklari o'z-o'zidan steril bo'lib, o'zaro changlanish orqali ko'payadi.

Ko'payishi. Aloe o'simliklarining ko'payishi asosan 3 usulda sodir bo'lishi mumkin, ammo uchinchi kam qo'llaniladi. Ko'payishning asosiy usullari baholangan ko'payish yo'li bilan amalga oshiriladi, chunki uning bachkilari to'lda hosil qiluvchi o'simlik turi (poyaning asosiy qismida poya bilan boyitilgan o'simliklar turi) hisoblanadi. *Bachkilar yordamida ko'paytirish:* Aloe Veraning bunday ko'payishi bahorda ona o'simlik atrofida tuproqda o'sadigan bachkilari tufayli sodir bo'ladi. Bachkilar-bu ona o'simlikning ildiz bo'yiniga bog'langan va

rivojlanadigan kurtaklardir. *Urug 'ini ekish orqali ko'paytirish*: Aloe o'simliklarining urug'lari monokotiledonlar bo'lib , sovuq va namlikka juda zaif va sezgir *Bargdan ko'paytirish*: Bu oxirgi usul, albatta, eng kam qo'llaniladi , chunki uning ildiz hosil qilish va sog'lom o'sishi ehtimoli kamayadi, chunki aloe vera barglari suyuqlikning yuqori foizini o'z ichiga oladi va ildiz hosil qilishdan oldin chirishga moyildir .

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bo'riev X. Ch. , Novaskor bog'bonlar qo'llanma. T ,1987, 144 b.
2. Turkiya Respublikasi Oziq-ovqat qishloq xo'jaligi vazirligi hamda "Denizbank" hamkorligida tayyorlangan "100 ta kitobdan" iborat to'plami.
3. Қўшоқович, Қ. С., Спйфидинов, Х. З., & Самаридинович, Қ. Н. (2024). ГИЛОС (CERASUS AVIUM L.) МЕВАЛИ ЭКИНИНИ ЕТИШТИРИШНИНГ АМАЛИЙ ЖИХАТЛАРИ. *TADQIQOTLAR. UZ*, 31(1), 154-159.
5. Shavkatovna, X. M., Ziyedullayevich, S. X., & Qo'shoqovich, Q. S. (2024). SHAFTOLI, OLXO 'RI VA BODOM PAYVANDTAGLARINI ISSIQXONADA YETISHTIRISH TEXNOLOGIYASI. *TADQIQOTLAR. UZ*, 31(1), 163-167.
6. Saminov, A., Mirodilova, O., & Abdurasulova, D. (2022). USEFUL PROPERTIES OF THE MEDICINAL ALOE VERA PLANT AND ITS USAGE IN FOLK MEDICINE. *Science and Innovation*, 1(7), 390-394.
7. Saminov, A., Mirodilova, O., & Abdurasulova, D. (2022). DORIVOR ALOE VERA O 'SIMLIGINING FOYDALI XUSUSIYATLARI VA UN DAN XALQ TABOBATIDA FOYALANISH. *Science and innovation*, 1(D7), 390-394.